

Bild: Nordisk Film

Blir du ledsen om jag dör?

När baskettränaren och socialarbetaren Nic ser att unge Elijah är i fara låter han honom flytta in i sitt hem. Elijah ska inte dö i gängvåldet utan bli basketproffs, slår Nic fast – ett beslut som leder till en rad konsekvenser för dem båda. Blir du ledsen om jag dör? skildrar ett skyddsnät som unga faller igenom och en vuxen mans önskan att fånga upp dem.

Filmen bygger på den uppmärksammade boken med samma namn av Nicolas Lunabba.

EN FILMHANDLEDNING FRÅN SVENSKA FILMINSTITUTET
Rekommenderad för åk 7-9 samt gymnasiet.

Svenska Filminstitutet

Om filmhandledningen

Filmhandledningen ska stödja dig som pedagog i att använda filmen som underlag för undervisning, exempelvis inom skolan. Filmens tematik, men också dess form och uttrycksmedel, kan användas som diskussionsunderlag i samtal som skapar en bredare förståelse för olika fenomen och förhållanden i dagens samhälle. Med utgångspunkt i filmen kan ni diskutera olika värdegrundsfrågor, samt frågor om samhällsstrukturer, våld, makt och ansvar. De här frågorna kan även kopplas mer konkret till ämnesundervisning som samhällskunskap. Det finns klipp i handledningen som ni kan titta på för att få en färskare minnesbild av vissa scener.

Handling

Nic lever ensam och är djupt engagerad i sitt arbete som socialarbetare och basketränare inom organisationen Hela Malmö, en ideell organisation som erbjuder barn och unga stöd och aktiviteter i stadsdelen Nydala. En av dessa unga är Elijah, vars mamma är alkoholist och inte har ork och förmåga att ta hand om sin son. Elijah lever därför i riskzonen för att hamna i djupare problem, då flera av hans kompisar är inblandade i gängkriminalitet som är utbredd i området.

På basketplanen upptäcks Elijah av Nic, som direkt vill ta den unga killens talang på allvar, och som också snabbt förstår att Elijah behöver akut stöd för att inte blandas in mer i kriminalitet och ett destruktivt livsmönster. Nic erbjuder Elijah att bo hemma hos honom på helgerna, för att få andrum från hemmet som är fyllt av fylla och konflikter. Nic vill att Elijah ska satsa på basketen för att komma med i landslaget och i slutändan kanske få möjlighet att spela basket professionellt i USA.

Men att ta hand om Elijah medför snabbt större problem än Nic har tänkt sig. Han hamnar i konflikt med Elijahs mamma som inte vill avstå sitt föräldraskap, och med sina kollegor på jobbet som anser att Nic har gått för långt när han tar sig an ungdomar på glid privat. De menar att det kan äventyra deras verksamhet som är beroende av offentliga medel från kommunen och därmed granskas regelbundet. Det visar sig också svårt att bryta de sociala mönster som Elijah redan har grundlagt. Nic hoppas att det ska räcka med motivation och moroten att få spela basket på högre nivå, men tvingas inse att en ungdom i riskzonen också är invävd i strukturer som består av vänskaper, lojalitet och en känsla av att det inte finns så många alternativ. Samtidigt tvingas Nic också möta sig själv på djupet, sitt förflutna och sina egna rädslor och tillkortakommanden. Relationen med Elijah gör att han måste öppna dörren till känslor och självkritik som gör ont. Elijah har svårt att helt släppa taget om sina barndomsvänner och trotsar Nics förbud att ha kontakt med dem. Det leder till slut till att han följer med sin bästa vän Josef för att genomföra en skjutning som vännen är ”skyldig” några äldre kriminella. Skjutningen slutar med att Josef själv blir ihjälskjuten, med Elijah som vittne till händelsen.

Under tiden skriver Nic en sorts brevdagbok, riktad till Elijah, för att hantera den känslostorm han står i. Texten växer med tiden till ett bokmanus. När Elijah får reda på att Nic skriver om honom ifrågasätter han om Nics omsorg är en sorts välgörenhetsprojekt. Är Nics motiv äkta, eller om bottnar de i Nics önskningar om att bli författare och behovet av stoff till sin text? Han

Bild: Nordisk Film

Bild: Nordisk Film

anklagar också Nic för att ha stöttat honom i resan till ungdomslandslaget i basket för att själv kunna ta åt sig äran som talangscout. Elijah och Nic konfronterar varandra med sina respektive besvikelser. Relationen kommer till en brytpunkt där Elijah ger sig av och återförenas med sina kriminella vänner. Efter detta blir Nic uppringd av en amerikansk talangscout som vill värva Elijah till idrottsstipendieprogram i USA. Nic inleder en akut jakt på Elijah för att få honom att bokstavligt talat släppa alla vapen och pröva lyckan med basketen trots allt. Jakten slutar med att de båda grips av polis i en park i Malmö, men då Elijah har lyssnat på Nic och kastat den pistol han transporterat i kanalen släpps de snart fria, och Nic kan skicka iväg Elijah till ett nytt liv.

Filmen och läroplanen

Läroplanens skrivelse att skolan ska ”främja förståelse för andra människor” och ge eleverna ”förmåga till inlevelse” är centrala värden som den här filmen öppnar upp för. Både högstadiet och gymnasiets läroplaner betonar också att eleverna ska få med sig kunskaper om vårt samhälle, människors livsvillkor och förståelse för hur samhället är organiserat. Etiska perspektiv ska genomsyra undervisningen i alla ämnen där det är relevant och eleverna ska ges möjlighet till att utveckla sin förmåga att göra personliga ställningstaganden.

Grunden för källkritik, och för allt kritiskt tänkande, är att lära sig tolka och avkoda budskap så att man vet både *vad* man tar ställning för eller emot och hur en ståndpunkt kommuniceras. Att samtala om och analysera rörlig bilders form och innehåll tränar förmågan att avkoda, tolka och omformulera eller gå i polemik mot något.

Filmens form och innehåll

Film – bok – verklighet

Filmen *Blir du ledsen om jag dör?* bygger på Nicolas Lunabbas självbiografiska bok med samma namn från 2023. När verklighet blir en berättelse med form (som en bok), som dessutom sedan blir film, innebär det att de verkliga händelserna både bearbetas och dramatiseras för att kunna presenteras på ett sätt som blir mer sammanhängande och spännande, och med en sorts syfte att berätta något särskilt om dessa händelser.

• Diskutera i helklass eller mindre grupper hur ni tänker kring verklighet kontra fiktion. Vilka av de berättelser ni möter i ert dagliga liv ser ni som ”verkliga” eller verklighet och vilka ser ni som just berättelser? Gör gemensamt i helklass en linje som ett kontinuum där ”verkligheten” är i ena änden och ”saga” är i den andra. Var längs detta kontinuum skulle ni placera in de olika berättelser ni möter i vardagen? Nyheter, influencer-content, dokumentärfilmer, verklighetsbaserade dramafilmer som *Blir du ledsen...* och fantasyfilmer? Är ni helt överens om vilka positioner alla olika typer av berättelser får? Vilka argument har ni för er ståndpunkt att en viss berättelse är längre ifrån ”verkligheten” än en annan?

• Vilka filmberättelser (verklighetsbaserade eller helt fiktiva) känner ni till som är baserade på en bok? Har ni både sett boken och läst filmen? Hur skilde de sig åt? Berätta för varandra. Extrauppgift (eventuellt som hemuppgift): om alla elever har erfarenhet av detta, eller om ni har möjlighet att läsa till exempel boken *Blir du ledsen...*, skriv ett individuellt referat av berättelsen som helhet och reflektera kring vilka saker som är lika respektive olika i de olika medierna.

• I filmen uppmanar Nic Elijah att läsa boken *Ondskan* i stället för att bara se filmen. Varför gör han det? Vad tror

Klipp 1
Källa: Nordisk Film

ni att man kan få ut av att läsa som man missar i en film, och tvärtom? Vad tänker ni om att ständigt jämföra läsande med tittande – på vilka sätt är det två helt olika saker?

• Vilka saker i filmen tror ni är ”justerade” jämfört med i verkligheten? Vad tror ni att filmskaparna har behövt ändra eller bearbeta för att det ska bli lättare att ta till sig i en film, och för att det ska passa filmen som berättelseformat?

• Se intervjun med Nicolas Lunabba och skådespelaren Peshang Rad som gestaltar Nic i filmen. Diskutera gemensamt efteråt vad ni tyckte var intressant i deras resonemang om verklighet, berättelser, böcker och film, och om skådespeleri och filmisk gestaltning. Reflektera också kring det Peshang berättar om hur han fått lära sig att ”dansa” basket inför filminspelningen. Vad säger det om hur film fungerar som medium och dess relation till verkligheten?

• I intervjun berättar Nicolas Lunabba att scenen där Nic tappar fattningen och blir förbannad på kommunpolitikerna i verkligheten hände många, många gånger. I boken som filmen bygger på finns också en mer uttalad samhällskritik, där Lunabba går till botten med det bristande skyddsnätet, de enorma klyftorna i samhället, barnfattigdomen och myndigheternas misslyckande. Varför tror ni att man har gjort delvis andra val för filmen och målat dramat i varmare och mer hoppfulla färger? Och vad tänker ni går förlorat i och med att, som Lunabba själv säger, filmen troligen kommer att ses av många fler än som läser boken?

Samhället som struktur

Med ett strukturellt perspektiv på samhället synliggörs hur vi människor har vissa ramar att förhålla oss till som påverkar vilka möjligheter vi har. De här ramarna kan fungera som begränsningar, som gör att alla människor inte har lika möjligheter att till exempel påverka sitt liv och göra fria val kring hur de vill leva. Strukturerna kan handla om könsstrukturer, klasstrukturer, rasism och andra sätt som vi delar in människor i olika kategorier, och hur de här kategorierna antas höra hemma på en viss ”plats” i samhället.

• Diskutera det som polisen och media ofta kallar för ”utsatta områden”. Vilka är dessa miljöer? Vad menas med ”utsatta”? Vad beror ”utsattheten” för dem som lever där på? Är en ”privilegierad” respektive en ”utsatt” position något man själv som individ upplever, eller är det ett ord andra använder för att beskriva ens livssituation? Hur påverkas självbilden hos ett barn eller en ung person av att veta att man kommer från en ”utsatt” eller en ”privilegierad” miljö? Vilka andra sätt finns det att beskriva de här miljöerna och livet som levs där och var förekommer de beskrivningarna?

• Diskutera begreppet segregation. Det finns länkar till kunskapsmaterial om bostadssegregation och även segregation som bredare begrepp längst bak i handledningen. Vad innebär det i praktiken? Vad är geografisk, ekonomisk respektive etnisk segregation? Hur hänger de ihop? Vilka konsekvenser får segregation? Hur tror ni att man bryter den – på ett större samhälleligt plan och i det vardagliga livet, som vi som individer kan påverka?

• I filmen tar Nic själv, som privatperson, ansvar för Elijah. Varför gör han det? Vad betyder begreppet samhällets skyddsnät och vilka myndigheter och insatser anser ni ingår – och bör ingå – där? Vilka problem finns det med att Nic kliver in i en ansvarsroll som han inte har ett formellt samhälleligt uppdrag för att utföra? Vilka problem finns det med att denna roll krockar med hans professionella roll? Vilka insatser tycker ni att samhället som struktur borde sätta in för att hjälpa ungdomar som Elijah och hans kompisar?

• Se klipp 1. Vilka kvinnor fanns med i filmen? Vad har

Klipp 2
Källa: Nordisk Film

Klipp 3
Källa: Nordisk Film

kvinnor för ”funktion” i den här berättelsen, vilken roll fyller de och för vem? Diskutera också den maskulint kodade jargongen i klippet. Hur hänger maskulinitet ihop med våldskultur och hur syns det i filmen? Hur hänger det ihop med Nics envisa förnekande av sitt eget känsloliv? Gör en skrivövning där ni reflekterar kring maskulint respektive feminint kodade värden i filmen. I vilka scener finns det känslosamhet, ömhet och omtanke mellan Nic och Elijah utan macho-tendenser?

• Se klipp 2. Hur kontrasteras Elijahs och Nics familjeliknande vänskapsrelation mot den råare maskulinitet som de är en del av med sina respektive kompisar? Vilka värden och känslor präglar den här scenen?

• Brottsförebyggande rådet, Brå, samlar statistik om brottslighet i Sverige. Deras rapport från 2025 visar att flickor och kvinnor är direkt och indirekt inblandade i, och även berörs starkt av, organiserad brottslighet. I de ”utsatta” miljöerna lever också flickor och kvinnor som systrar, mammor, mormödrar och flickvänner. Deras perspektiv – och inblandning – ser vi väldigt lite av, både i medierapporteringen kring gängkriminalitet och i den typ av berättelser inifrån som filmen är. Vad beror detta på? Vad får det för konsekvenser att flickor och kvinnor osynliggörs? I vilka andra sammanhang sker det?

• Ni kan öva er på att samla enstaka fakta ur ett större textmaterial genom att orientera er i Brås rapport, exempelvis genom att läsa innehållsförteckningen och läsa valda avsnitt eller kapitel i grupper och sedan göra ett referat av innehållet som ni också presenterar för varandra.

• Se intervjun med Faysa Idle (börjar 4 minuter in i klippet), en av de kvinnor som trätt fram och pratat både om hur kvinnor är aktiva inom organiserad kriminalitet och på vilket sätt de osynliggörs inom gängmiljöerna. Diskutera intervjun i grupper – vad tänker ni om det hon säger? Vad i det hon berättar kan man kalla för strukturer eller strukturella omständigheter och vad menar hon är individers eget val och ansvar?

Individen som agent och aktör

Individer är inte bara inlåsta i samhälleliga strukturer, utan de har också viss agens att välja sina handlingar. Detta kallas för att individer är aktörer, att de själva spelar huvudrollen i sina liv och är med och påverkar både vilka situationer de ställs inför och hur dessa situationer kan hanteras.

• Prata om hur ni uppfattar Elijahs och hans kompis Josefs familjesituationer och hemmiljöer. I debatten i media lyfts ofta de här två perspektiven – barn vars destruktiva hemmiljö blir förklaringsmodell till deras utanförskap och kriminalitet, och barn som framstår som offer för den yttre miljön och där familjen känner sig förtvivlad över att ha förlorat sitt barn till gängkriminaliteten. Hur kan vi förstå de här två olika förklaringsmodellerna? Vilken tolkning av de här omständigheterna erbjuder synsättet på individer (alltså även barn och unga) som aktiva aktörer och medskapare av sin verklighet och situation?

• Hur ser Nics handlingsutrymme ut, tycker ni? Vilka val har han när han väl tagit in Elijah i sitt hem? Vilket handlingsutrymme har han kopplat till sin professionella rolls begränsningar, och hur hänger hans frustration över dessa begränsningar ihop med utvecklingen av hans relation till Elijah?

• Se klipp 3 och fundera kring begreppen ansvar och makt. Vilken makt har Nic över Elijah när han tagit över ansvaret för pojken? Vilken makt har Elijah? Har han något ansvar gentemot Nic och deras relation? Vad handlar Elijahs vrede om, och vilka känslor bär han på förutom vrede när han

fått reda på att Nic skriver om honom? Vad tänker ni om Nics reaktioner här, hur är de begripliga?

• Elijah är vad vi gärna kallar begåvad; han är duktig på att spela basket och det är det som får Nic att se honom från början. Det blir också hans biljett till ett annat liv i slutändan. Hur tänker ni att Elijahs handlingsutrymme och aktörskap skulle se ut om han inte hade en talang? Hur skulle det se ut om någon som Nic inte ens hade upptäckt honom? Hur ser kompisen Josefs handlingsutrymme ut? På vilka sätt är våra individuella handlingsutrymmen inte bara kopplade till större strukturer, men också till sådant som tur med vem vi träffar och när, och hur de relationerna formar oss?

Moraliska dilemman

Att hamna i situationer där inget handlingsalternativ är optimalt – där alla möjliga sätt att handla innebär att man antingen skadar sig själv eller någon annan – kallas inom filosofin för moraliska dilemman. *Blir du ledsen om jag dör?* innehåller flera situationer där den här typen av ställningstaganden ställs på sin spets. Diskutera dem utifrån begreppet moraliska dilemman och försök resonera kring båda sidorna av saken.

• Se klipp 4. Vad brottas Nic med här? På vilket sätt upplever han att hans arbetskamrater sviker honom? På vilket sätt anser de att han sviker verksamheten? Vad tänker ni om hans agerande – är det enbart modigt, enbart dumt eller något helt annat? Vilka olika ideal och mål är det som ställs mot varandra?

• Diskutera Nics handlande utifrån Elijahs mammas upplevelse av att han tar hennes son ifrån henne. Finns det ett dilemma här och hur ser det ut? Finns det något Nic kunde, eller borde, ha gjort annorlunda? På vilka andra sätt hade han kunnat hjälpa Elijah och hans familjesituation?

Klipp 4
Källa: Nordisk Film

• Vilket moraliskt dilemma finns det i hur Nic hanterar situationen med Josef och Abbas, och andra ungdomar han möter? Varför väljer han att försöka rädda just Elijah och vad är priset för det? Varför lämnar han en lapp med ett förlåt på Josefs dödsplats – vilka saker tror ni att han ber om ursäkt för?

• Blir du ledsen om jag dör? är en sorts ”Zlatan-berättelser”, som handlar om den missförstådda och superbegåvade killen som blir världsstjärna. Vad finns det för potentiella problem med att sådana berätteliser blir ett dominerande narrativ från dessa ”utsatta” miljöer? Vad tänker ni om det i relation till ett annat återkommande narrativ i sammanhanget, det som slutar med ond bråd död (som för Josef)? Hur påverkar det vår förståelse för – och de ”utsatta” barnens förståelse för – vad som är ett rimligt eller önskvärt liv att försöka uppnå? Hur tror ni att ideal om just rikedom, berömmelse och att få beundran och respekt spelar roll i att unga lockas in i gängkriminalitet? Hur kan berättelsens premiss förstås som ett moraliskt dilemma?

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Se
G – 21 scener från Gottsunda (Loran Batti, 2024, Sverige) dokumentär om filmarens relation till sin uppväxtort. Läs filmens handledning.

Dröm vidare (Rojda Sekersöz, 2017, Sverige) Ungdomsdrama om gemenskap och utanförskap. Läs filmens handledning.

femton noll tre nittonde januari två tusen sexton (Marius Dybwad Brandrud & Petra Bauer, 2024, Sverige) Dokumentär om gängvåldets konsekvenser för anhöriga.

Läs
Blir du ledsen om jag dör? – Nicolas Lunabba, 2022. självbiografisk roman som filmen är baserad på.

Tills alla dör – Diamant Salihu, 2021. Reportagebok om gängkriminalitet.

Ett ord för blod – Faysa Idel, Daniel Fridell och Theodor Lundgren, 2024. Om att leva som anhörig i ett krig mellan kriminella nätverk i Sverige.

Prinsessan på höjden – Frida Söderlund och Natalie Klockars, 2024. Inifrånskildring om att bryta sig loss från gängkriminalitet.

Länkar
Svenskt Basket: Intervju med Nicolas Lunabba och Peshang Rad

UR Play, Allt om döden avsnitt 7: Samhällets ansvar. Intervju med författaren Faysa Idle börjar 4 min in i klippet

Artikel från Boverkets Segregationsbarometern: Vad är segregation?

SO-rummet, 5-minuterspodd: Segregation

Flickor och kvinnor i kriminella nätverk – rapport från Brå

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Sverige, 2026
Regi: Rojda Sekersöz
Manus: Wiktor Ericsson
Foto: Gabriel Mkrttchian
Redigering: Sofia Lindgren
Musik: Andreas Tengblad
Producenter: Helen Ahlsson, Sandra Harms

I rollerna:
Nic – Peshang Rad
Elijah – Rudwan Socdal
Rahim – Jason Diakité
Josef – Eliyas Ogla
Amna – Imen Mohamed

Tekniska fakta
Längd: 113 min
Censur: Tillåten från 11 år
Sverigepremiär: 2026-08-21
Distribution: Nordisk Film

Filmen kan också finnas i utbudet hos din mediecentral.

REDAKTION

Text: MK Cornelius
Redaktör: Rebecka Bülow
Svenska Filminstitutet, september 2026

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se
filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera
Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.
filminstitutet.se/skolbio